

1. Jak se jmenovala nejstarší nacionálně česká obchodní banka?

- a) Přestože se jako nejstarší nacionálně česká banka tradičně uvádí Živnostenská banka pro Čechy a Moravu v Praze (později jen Živnostenská banka), o několik měsíců ji předstihl Záložní úvěrní ústav v Hradci Králové, který vznikl z podnětu občanských záložen ze severovýchodních Čech.

2. Kde se nacházela nejstarší spořitelna zřízená v Čechách v roce 1821?

- c) K založení první spořitelny v Čechách podle vídeňského vzoru došlo na panství hraběte Clam-Martince ve Smečně, a to díky jeho správci Janu Nepomuku Ochsenbauerovi. Cílem ústavu byla především hospodářská podpora panství, neboť soustředění finančních prostředků poddaných dávalo majiteli panství možnost opatřit si odtud dlouhodobý úvěr.

3. Jak se nazýval peněžní ústav zřízený v roce 1825 v Praze, jenž měl sloužit chudým vrstvám k vytváření finančních rezerv?

- b) V době po napoleonských válkách se objevila snaha zmírnit sociální problémy, tj. dát i nejnižším vrstvám obyvatelstva možnost uložit si své finanční prostředky a vytvářet rezervy. Prostředkem se staly spořitelny, které vznikaly jako spolky aristokracie a bohatých měšťanů. První z nich vznikla ve Vídni v roce 1819 (Erste Österreichische Sparkasse). Podle tohoto vzoru se v roce 1825 ustavila v Praze „Schraňovací pokladnice pro hlavní město Prahu a Čechy“, resp. jen krátce Česká spořitelna (Böhmische Sparkasse).

4. Ve kterých městech si v roce 1818 zřídila Privilegovaná rakouská národní banka své první směnárny?

- a) Privilegierte Österreichische National-Bank (Privilegovaná rakouská národní banka) byla zřízena v roce 1816 s cílem stabilizovat měnové poměry v habsburské monarchii po napoleonských válkách. Proto vyměřovala dosavadní státopky vídeňské měny za bankovky. Po dvou letech činnosti ve Vídni bylo rozhodnuto o rozšíření její působnosti i do provincií. V roce 1818 si proto zřídila dvě směnárny v českých zemích (v Praze a Brně), třetí pak v Uhrách (v Budíně – dnes součásti Budapešti).

5. Jak se jmenoval český buditel, který sepsal spis „Spořitelny po farských kollaturách orbě, řemeslu ze svízely pomohou“, propagující zakládání svépomocných peněžních ústavů?

- b) František Cyril Kampelík (1805–1872) byl českým lékařem, ale zároveň i národním buditelem a národohospodářským spisovatelem (přispíval mimo jiné do Časopisu českého muzea, Květů nebo České včely). Proslul svým spisem „Spořitelny po farských kollaturách orbě, řemeslu ze svízely pomohou“, v němž v roce 1861 přinesl ideový návrh venkovských svépomocných finančních ústavů. Přestože jeho podnět nebyl realizován, byly po něm později pojmenovány nacionálně české venkovské záložny Raiffeisenova typu.

6. Růst počtu spořitelen ve 2. polovině 19. století byl důsledkem spořitelního regulativu, který byl vydán v roce...

- a) První spořitelny v Habsburské monarchii vznikaly jako spolky filantropů, které měly za cíl poskytnout nejširším vrstvám možnost uložení finančních prostředků. Postupně se od 30. let 19. století začala připravovat norma, která jim měla dát konkrétní právní

rámec. V roce 1844 se konečně podařilo vydat spořitelní regulativ. Ten vycházel z toho, že spořitelny mají být sociálními institucemi, jež podporují spoření a své aktivní obchody omezují jen na ty nejméně rizikové. Dosažený zisk byl výhradně určen na všeobecně prospěšné účely. Zakladateli mohli být nově nejen spolky, ale i obce, které měly za jejich ztráty ručit. Právě toto ustanovení se stalo důvodem pozdějšího rozšíření spořitelen po celé monarchii.

7. Jak se nazývala nejvýznamnější rakouská obchodní banka založená ve Vídni rodinou Rothschildů?

- b) V průběhu 50. let 19. stol. začaly vznikat v Rakouském císařství akciové banky. První z nich, Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft, se orientovala na krátkodobý úvěr ve formě eskontu směnek. Oproti ní pak vznikla v roce 1855 za přímé kapitálové účasti známé bankéřské rodiny Rothschildů K.k. Österreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe. Ta se naopak zaměřila na poskytování investičního úvěru a účastnila se zejména výstavby železničních drah.

8. Moderní bankovníctví představované tzv. zakladatelskými bankami, které se v Rakousku prosadilo v 19. století, vycházelo z francouzského vzoru bratrů...

- a) V habsburské monarchii se v 50. letech 19. stol. prosadily obchodní akciové banky jako hlavní finanční instituce, které napomáhaly růstu moderního průmyslového a obchodního podnikání. Tzv. zakladatelsko-podnikatelský typ bank, jenž se orientoval na investiční úvěry, ale i na aktivní zakládání nových firem, vycházel z konceptu francouzské banky Credit-Mobilier, kterou založili bratři Émile a Isaac Pereirové. Tato banka působící v letech 1852–1870 je považována za předchůdce moderních akciových bank.

9. Když na konci 50. let 19. století začaly v českých zemích vznikat první svépomocné záložny, byly to...

- a) Hermann Schulze-Delitzsch (1808–1883) byl pruský národohospodář a sociální reformátor, který patřil mezi průkopníky družstevního podnikání. Podle jeho představ se měli drobní řemeslníci sdružovat do družstevních institucí. Ty jim měly pomáhat při pořizování surovin, odbytu výrobků nebo obstarávání úvěru, aby tak řemeslníci mohli čelit konkurenci nastupujícího továrního průmyslu. Právě na základě jeho myšlenek o svépomocném úvěru vznikaly nejprve v Německu od počátku 50. let 19. století záložní a úvěrní spolky (Vorschuss- und Kreditvereine). Jejich cílem však na rozdíl od spořitelen, které byly pojímány jako dobročinné instituce, bylo dosahování společného zisku. V českých zemích byl tento typ finančních institucí označován termínem „občanské záložny“.

10. Jak se jmenoval národohospodářský žurnalista vystupující pod pseudonymem Vojtěch Bělák?

- c) František Šimáček (1834–1885) byl český novinář, nakladatel, politik a především národohospodářský spisovatel. Na stránkách svých novin („Posel z Prahy. Spis užitečný, zábavné poučný pro město i ves.“), jež vydával pod pseudonymem Vojtěch Bělák, propagoval zakládání svépomocných spolků podle německého vzoru (typ. Schulze-Delitzsch). V 60. letech 19. století působil v Národních listech a podílel se na založení řady občanských záložen i Živnostenské banky pro Čechy a Moravu v Praze.

